

KOMUNIKAT PRASOWY nr 56/23

Luksemburg, 30 marca 2023 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-27/22 | Volkswagen Group Italia i Volkswagen Aktiengesellschaft

Zdaniem rzecznika generalnego Manuela Camposa Sáncheza-Bordony Volkswagen nie może zostać ukarany we Włoszech za „Dieselgate”, po tym jak został ukarany w Niemczech, jeżeli koordynacja pomiędzy postępowaniami prowadzącymi do nałożenia kar w obydwu państwach członkowskich była niewystarczająca

Sankcja nałożona przez włoskie organy może mieć charakter karny, i jeżeli zostałoby ustalone, że czyny są dentyczne jak czyny osądzone już w Niemczech, doszłoby do naruszenia zakazu ponownego sądzenia lub karanie w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary

Zasada *ne bis in idem* zakazuje kumulacji zarówno postępowań, jak i sankcji o charakterze karnym za te same czyny przeciwko tej samej osobie. Wspomniana zasada została ujęta w art. 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”).

Grupa Volkswagen wprowadziła do obrotu na całym świecie 10,7 mln pojazdów z silnikiem wysokoprężnym (silnikiem diesla) wyposażonych w systemy mające na celu zmianę pomiaru emisji zanieczyszczeń. 700 000 tych pojazdów zostało sprzedanych we Włoszech.

4 sierpnia 2016 r. włoski organ ochrony konkurencji nałożył na Volkswagen i jej włoską spółkę zależną grzywnę w wysokości 5 mln EUR, uznając, że sprzedaż tych pojazdów oraz ich oszukańcza reklama – ponieważ podkreślano w niej zgodność pojazdów z uregulowaniami w dziedzinie ochrony środowiska – stanowiły nieuczciwe praktyki handlowe. Volkswagen zaskarżył do sądów włoskich ową sankcję pieniężną, która wymierzona została w najwyższym możliwym wymiarze za tego rodzaju naruszenia.

W 2018 r. prokuratura w Brunszwiku, która wszczęła w Niemczech postępowanie karne przeciwko Volkswagenowi, doręczyła tej spółce nakaz zapłaty sankcji w wysokości 1 mld EUR za wprowadzenie do obrotu na całym świecie wspomnianych pojazdów oraz za dotyczącą tych pojazdów reklamę. Volkswagen nie zaskarżył nakazu i zapłacił ową sankcję 18 czerwca 2018 r.

3 kwietnia 2019 r. włoski sąd oddalił w pierwszej instancji skargę Volkswagena, pomimo że spółka ta została już prawomocnie skazana na zapłatę sankcji w Niemczech. Wspomniany sąd uznał, iż sankcja nałożona przez włoski urząd ochrony konkurencji opierała się na innej podstawie prawnej, przez co zasada *non bis in idem* nie zakazywała ukarania tej spółki we Włoszech.

Volkswagen odwołał się od wyroku oddalającego skargę do włoskiej rady stanu, która zwróciła się do Trybunału w trybie prejudycjalnym z pytaniami dotyczącymi stosowania zasady *non bis in idem*.

W pierwszej kolejności rada stanu zmierza do ustalenia, czy sankcje administracyjne takie jak nałożone na Volkswagen we Włoszech mają charakter karny i są objęte zakresem stosowania art. 50 Karty.

W przedstawionej dzisiaj opinii rzecznik generalny Manuel Campos Sánchez-Bordona wyjaśnił, że **to do rady stanu należy ustalenie karnego charakteru postępowań i sankcji** z uwzględnieniem: i) kwalifikacji prawnej naruszenia prawa krajowego; ii) charakteru sankcji; i iii) surowości sankcji. Rzecznik generalny uważa, że sankcja nałożona w Niemczech ma charakter karny, i że to samo dotyczy kary nałożonej we Włoszech. Pomimo że ta ostatnia sankcja została zakwalifikowana w prawie włoskim jako sankcja administracyjna, **ma ona również charakter karny z uwagi na represyjny cel oraz surowość.**

W drugiej kolejności rzecznik generalny uznał, że **sankcja taka jak nałożona przez włoski organ ochrony konkurencji na osobę prawną (Volkswagen), która dopuściła się nieuczciwych praktyk handlowych, co do zasady narusza zakaz ponownego sądzenia lub karania w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary (art. 50 Karty), jeżeli owa osoba prawna została już uprzednio skazana za te same czyny prawomocnym wyrokiem karnym w innym państwie członkowskim (Niemcy).**

Rzecznik generalny wskazał, że w tym przypadku mamy do czynienia z **dwoma postępowaniami w sprawie nałożenia sankcji**, z których postępowanie niemieckie zakończyło się prawomocną sankcją, a tym samym należy wyjaśnić, czy oba te postępowania dotyczyły tych samych czynów (tożsamość przedmiotowa) i były skierowane przeciwko tej samej osobie (tożsamość podmiotowa).

Pomimo że rzecznik generalny uważa, że ustalenie tego należy do rady stanu, to jednak jest zdania, iż **obydwa postępowania dotyczą tej samej osoby prawnej (Volkswagena), oraz że ukarane czyny są identyczne** z przedmiotowego i czasowego punktu widzenia. **Jeżeli tak by było, mogłoby dojść do naruszenia prawa podstawowego zagwarantowanego w art. 50 karty.**

W trzeciej kolejności **rada stanu zmierza do ustalenia, czy odstąpienie od zasady *non bis in idem* mogłoby być uzasadnione w tym przypadku.**

Rzecznik generalny Manuel Campos Sánchez-Bordona wskazał, że **ograniczenia tego prawa podstawowego podlegają pewnym warunkom:** i) kumulacja sankcji musi być przewidziana przez ustawę; ii) szanowana jest istota prawa; iii) istnieje wzgląd interesu ogólnego; i iv) ograniczenie następuje z uwzględnieniem zasad konieczności i proporcjonalności.

Zdaniem rzecznika generalnego w niniejszej sprawie problemy powstają w odniesieniu do warunku proporcjonalności i konieczności ograniczenia prawa podstawowego. Jednym z elementów, jakie rada stanu powinna uwzględnić przy ocenie obydwu warunków, jest w szczególności **koordynacja postępowań w sprawie nałożenia sankcji oraz dowód na wystarczająco ścisły związek materialny i czasowy pomiędzy nimi. Wydaje się, że brak było takiej koordynacji w niniejszej sprawie.**

Choć w niektórych dziedzinach prawa Unii istnieją procedury koordynujące, to jednak w tej dziedzinie brak jest jakiegokolwiek szczególnego mechanizmu koordynacji, który mógłby zostać wykorzystany przez organy krajowe. Rzecznik generalny wskazał w tym względzie na **trudności w zastosowaniu warunku koordynacji w przypadku, gdy dochodzi do kumulacji postępowań w sprawie nałożenia sankcji wszczętych przez organy właściwe w różnych sektorach działalności w dwóch państwach członkowskich i brak jest jakiegokolwiek mechanizmu koordynującego ich działania,**

W związku z tym rzecznik generalny Manuel Campos Sánchez-Bordona zaproponował, aby radzie stanu odpowiedzieć w ten sposób, że **niedopuszczalne jest ograniczenie zakazu ponownego sądzenia lub karania w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary, jeżeli równoległa kumulacja wszczętych postępowań i sankcji stosowanych przez posiadające uprawnienia w różnych dziedzinach organy krajowe dwóch lub więcej państw członkowskich została dokonana bez wystarczającej koordynacji.**

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Pozostańmy w kontakcie!

